افق حوزه

• سال بیست و یکم
• شماره ۷۳۸
• دوشنبه ۲۶ دی ۱۴۰۱
• ۸ صفحه • ۳۰۰۰ تومان

Ofogh-e Hawzah Weekly

• صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
• مدیر مسئول: محمدرضا برته
• سردبیر: رمضانعلی عزیزی
• با همکاری هیأت تحریریه
• تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۲۹۰۱۵۲۳ • صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱
• نشانی: قم، بلوار جمهوری، کوچه ۲، پلاک ۱۵
• پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir
• پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir
• امور هنری: سید امیر سجادی
• کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم ۴۴۵۳۳۷۲۵

در محضر نور

امام جعفر صادق علیه‌السلام

لا یَکْمُلُ إیمانُ العبدِ حتّی یکونَ فیهِ أرْبَعُ خِصالٍ: یُحَسِّنُ خُلقَهُ و یَسْتَخِفُّ نَفسَهُ و یُمْسِكُ الفَضْلَ مِن قَولِهِ و یُخرِجُ الفَضلَ مِن مالِهِ.

ایمان بنده به کمال نمی‌رسد؛ مگر چهار خصلت در او باشد: اخلاقش را نیکو گرداند، خود را به هیچ انگارد، زیادی گفتارش را نگه دارد (زیاده‌گویی نکند)، و زیادی مال خود را ببخشد.

بحار الأنوار: ۳۷۹/۳۷/۶۹

سخن بزرگان

امام خمینی قدس‌سره

تمام فسادهایی که در بشریت پیدا شده است از اولی که بشریت تحقق پیدا کرده است تاکنون و تا آخر منشأاش همین حب نفس است. از حب نفس است که حب به جاه حب به مقام حب به مال و حب به همه ی انگیزه‌های شهوانی پیدا می‌شود و انبیا اساس کارشان این بوده است که این حب نفس را تا آن مقدار که ممکن است سرکوب کنند و نفس‌ها را مهار کنند.

صحیفه امام ج۱۶ص۱۶۰

تحلیل امام خامنه ای از شکست دشمن در اغتشاشات اخیر

کارنامه دشمن
محاسبه غلط + مهندسی خوب

در آستانه خجسته سالروز ولادت با سعادت حضرت فاطمه‌زهرا علیهاالسلام، رهبر انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از مداحان اهل‌بیت علیهم‌السلام، مداحی را هنری ترکیبی برای انتقال معارف و احساسات و نقش‌آفرینی در معرکه‌های حساس کشور دانستند و علت به ثمر نرسیدن نقشه جامع و برنامه‌ریزی‌شده دشمن در قضایای اخیر را محاسبات غلط آنها از واکنش مردم، جوانان و مسئولان خواندند و تأکید کردند: راه مأیوس کردن بدخواهان از دشمنی، قوی شدن ایران است.

«استقامت در برابر دشمن یا هجوم در مقابل آن»، «پیشرفت علمی»، «خانواده و فرزندآوری»، «بصیرت و امیددهی» و «ایستادن در مقابل شگردهای یأس‌آفرین دشمن در ذهن جوانان» جزء مفاهیم نیازمند به فرهنگ‌سازی و هدایت فکری و عملی مخاطبان است.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این دیدار، محبت و ارادت به حضرت صدیقه کبری علیهاالسلام را در امور شخصی و عمومی بسیار مؤثر دانستند و در بیان نکاتی خطاب به مداحان، گفتند: مداحی، میراث شیعه و یک هنر مرکب است که از ترکیب صدای خوش، شعر خوب، آهنگ مناسب و محتوای فاخر ایجاد می‌شود و باید همچون سایر متون ارزشمند دینی، همه ارکان آن زیبا باشد.

ایشان با اشاره به اهمیت آهنگ مناسب در انتقال مفاهیم، گفتند: برخی آهنگ‌ها که متناسب با ترانه‌های گناه‌آلود است، برای مداحی مناسب نیست و مداحی نباید با آنها مخلوط شود.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای بالا بردن رشد فکری جامعه را از جمله مأموریت‌های مداحی برشمردند و گفتند: در مداحی علاوه بر معرفت‌آموزی، برانگیختن احساسات نیز وجود دارد؛ البته احساس بدون تعقل سودمند نیست؛ اما ویژگی بی‌بدیل معرفت‌آموزی در متون شیعی این است که علاوه بر احساسات، عمق معرفتی مخاطب را نیز افزایش می‌دهد.

ایشان با اشاره به نقش‌آفرینی برجسته مداحان در معرکه‌های حساس کشور از جمله دفاع مقدس و ترغیب جوانان به حضور در جبهه‌ها و فداکاری برای کشور و همچنین در قضایای گوناگون مانند فتنه ۸۸ و ۹ دی، تأکید کردند: بدانید که به‌عنوان مداح در کجا ایستاده‌اید و با پدیده بزرگ و جذاب مداحی، در خدمت انقلاب یعنی تحول روزآمد کشور و گسترش فضای «مبارزه با طاغوت و ظالم و استکبار و فساد» نقش‌آفرینی کنید.

رهبر انقلاب، فرهنگ‌سازی را کار مهم دیگر مداحان دانستند و گفتند: «استقامت در برابر دشمن یا هجوم در مقابل آن»، «پیشرفت علمی»، «خانواده و فرزندآوری»، «بصیرت و امیددهی» و «ایستادن در مقابل شگردهای یأس‌آفرین دشمن در ذهن جوانان»، جزء مفاهیم نیازمند به فرهنگ‌سازی و هدایت فکری و عملی مخاطبان است.

ایشان با برشمردن شروط لازم برای ایفای این نقش‌آفرینی‌ها، شرط اول را داشتن دغدغه هدایت مردم و پرهیز از غلبه دادن پول و شهرت و جایگاه اجتماعی در کار مداحی خواندند و افزودند: شرط دیگر نقش‌آفرینی بهتر مداحان، معرفت‌اندوزی است؛ بنابراین با مطالعه کتاب‌های اخلاق، حدیث، تفسیر و آثار بزرگانی همچون شهید مطهری، مبانی معرفتی خود را مستحکم کنید.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، به‌روز بودن در قبال حوادث مهم جهانی را شرط دیگر مداحی مؤثر دانستند و گفتند: دنیا در حال تغییرات اساسی اما تدریجی است و ما با یک پیچ تاریخی مهم مواجه و یا در درون آن هستیم که باید با مطالعه، از این تغییرات مهم در دنیا و کشور آگاه باشید.

رهبر انقلاب اسلامی، سپس به تبیین نقشه و محاسبه دشمن در حوادث اخیر پرداختند و گفتند: در این قضایا، نقشه دشمن، جامع اما محاسبه آن غلط بود.

فرمانده کل قوا با تأکید بر اینکه دشمن همه عوامل لازم برای اخلال و تخریب در یک کشور را به کار انداخت، در برشمردن این عوامل گفتند: عامل اقتصادی وجود داشت؛ چراکه وضعیت اقتصادی کشور خوب نبود و نیست؛ بنابراین مشکل معیشتی مردم زمینه‌ای بود که از آن استفاده کنند.

رهبر انقلاب اسلامی افزودند: همچنین عامل امنیتی، نفوذ تیم‌های جاسوسی، غوغای ایران‌هراسی استکبار در دنیا به روش‌ها و شیوه‌های تبلیغاتی مختلف، همراه کردن بعضی عناصر داخلی با خودشان، تحریک انگیزه‌های قومی، مذهبی، سیاسی و شخصی و تبلیغات فراگیر، از دیگر عوامل اخلال بود که از ماه‌ها قبل آنها را فعال کردند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای خاطرنشان کردند: من به‌عنوان یک ناظر، در دل خود به مهندسی خوب دشمن «آفرین» گفتم؛ چراکه همه چیز را در جای خود و به‌اندازه فراهم کرده بود؛ اما با وجود این نقشه که در کشورهایی نیز اثرگذار است، موفق نشدند؛ زیرا محاسبه آنها غلط بود.

ایشان در برشمردن مصادیقی از محاسبه غلط دشمن، خاطرنشان کردند: خیال می‌کردند ملت ایران به‌علت مشکلات اقتصادی با نقشه براندازی و تجزیه‌طلبی آنها همراهی خواهد کرد. خیال می‌کردند با فحاشی و بددهنی و اهانت‌های گوناگون می‌توانند، مسئولان کشور را منفعل و از میدان خارج کنند. خیال می‌کردند با وسوسه و هیاهو می‌توانند، مسئولان سطح بالای کشور را دچار اختلاف‌نظر کنند. خیال می‌کردند با دلارهای نفتی فلان کشور مزدور آمریکا می‌توانند، اراده جمهوری اسلامی را تحت تأثیر قرار دهند. خیال می‌کردند با تشویق چند عنصر خودفروخته به پناهندگی به کشوری دیگر و لجن‌پراکنی علیه ایران، جوانان ما ناامید می‌شوند؛ درحالی‌که اشتباه کردند و کسی به آنها اعتنایی نکرد.

رهبر انقلاب اسلامی تأکید کردند: آنها اشتباه کردند؛ چراکه اراده و عزم جمهوری اسلامی از همه عوامل قدرت آنها قوی‌تر و راسخ‌تر بود.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای افزودند: ۴۰ سال است که از هر طریقی علیه جمهوری اسلامی تلاش می‌کنند؛ اما چون محاسباتشان غلط بوده و هست، تاکنون شکست خورده و در آینده نیز شکست خواهند خورد.

فرمانده کل قوا با تأکید بر اینکه محاسبات غلط دشمن نباید موجب غفلت ما شود، گفتند: ما هم باید حواسمان باشد. این‌گونه نباشد که دچار غفلت و غرور شویم و بگوییم، قضایا تمام شد. باید در میدان بمانیم و بدانیم، عامل حفظ ملت، امید و وحدت ملی است.

رهبر انقلاب اسلامی خاطرنشان کردند: سلایق و نظرات مختلفی در کشور وجود دارد؛ اما درباره اسلام، نظام و انقلاب بین مردم وحدت نظر است. بنابراین نگذاریم، این وحدت از بین برود و به اختلافات قومی، مذهبی و تحریک احساسات یک گروه، علیه گروه دیگر کمک نکنیم.

ایشان با تأکید بر اینکه هر کس به اتحاد ملت خدشه وارد کند، برای دشمن و در زمین و نقشه آن کار کرده است، گفتند: همگان از جمله عناصر منبری، مداح، دانشگاهی، نویسنده و شاعر، باید به این مسئله توجه کنند و دشمن را دست کم نگیرند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، قوی شدن را عامل اصلی در مأیوس کردن دشمن دانستند و افزودند: هرگاه آن‌چنان قوی شویم که دشمن مأیوس شود، می‌توان به‌آسودگی و آسایش خاطر دست یافت و علت تأکیدهای مکرر بر قوی شدن ایران نیز، همین مسئله است.

ایشان با تحسین آمیختن سرود با مداحی برای انتقال مفاهیم مهم، گفتند: رشحات انقلاب در خارج از مرزهای کشور هم روز به روز بیشتر بروز پیدا می‌کند که نمونه آن، گسترش سرود سلام فرمانده در کشورهای دیگر و اجرای آن به زبان‌های مختلف حتی به زبان فارسی بود که این عوامل، می‌تواند به اقتدار کشور کمک کند.

گفتنی است، در ابتدای این دیدار، هشت تن از مداحان و شاعران به قرائت اشعار و مدایحی در فضائل حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام پرداختند.

عطر یار

پرده‌دار عالم

فؤاد کرمانی

خورشید رخ مپوشان در ابر زلف، یارا
چون شب سیه مگردان روز سپید ما را
ما را ز تاب زلفت افتاد عقده بر دل
بر زلف خم به خم زن دست گره‌گشا را
فخر جهانیان شد ننگ صنم پرستی
جانا ز پرده بنمای روی خدانما را
ای آشکار پنهان بُرقَع ز رخ برافکن
تا جلوه‌ات ببینم پنهان و آشکارا
بی‌جلوه‌ات ندارد ارض و سما فروغی
ای آفتاب تابان هم ارض و هم سما را
بازآ که از قیامت برپا شود قیامت
تا نیک و بد ببیند در فعل خود جزا را
ای پرده‌دار عالم در پرده چند مانی
آخر ز پرده بنگر یاران آشنا را
بازآ که بی‌وجودت عالم سکون ندارد
هجر تو در تزلزل افکند ماسوی را
حاجت به تست ما را ای حجت الهی
آری بسوی سلطان حاجت بود گدا را
عمری گذشت و ماندیم از ذکر دوست غافل
از کف به هیچ دادیم سرمایه بقا را
ما را فکنده غفلت در بستر هلاکت
درمان کن ای مسیحا این درد بی‌دوا را
ای پرده‌دار عالم در پرده چند پنهان
بازآ و روشنی بخش دل‌های باصفا را

یادداشت

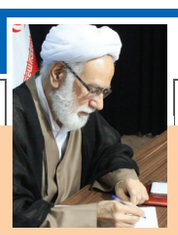

خاطرات قلمی / ۳

استاد جواد محدثی

کتاب‌های جلد سفید یا با نام‌های مستعار، به آثاری گفته می‌شد که در زمان طاغوت اجازه چاپ نمی‌یافتند و از نظر ساواک ممنوع و غیرمجاز شمرده می‌شدند. فعالان حوزه نشر و اندیشه انقلابی، آنها را با جلد سفید و بی‌نام یا به‌نام نویسندگان مستعار یا نام‌های مستعار برای ناشران چاپ و پخش می‌کردند. یکی از کتاب‌های من هم، به این سرنوشت مبتلا شد و آن، کتاب خون خدا بود.

قصه از این قرار بود که من برای آشنایی جوانان با نهضت عاشورا تصمیم گرفتم، کتابی مختصر با قلمی شیوا و جوان‌پسند و ادبی درباره حادثه کربلا بنویسم. نام آن را هم خون خدا گذاشتم که مروری بود بر واقعه عاشورا، آن هم در مقطع زمانی عصر تاسوعا تا عصر عاشورا و حوادثی که در این ۲۴ ساعت در آن صحرا گذشت. به انتشارات بعثت در تهران دادم که زیر نظر مرحوم فخرالدین حجازی بود. این مسئله در سال ۱۳۵۶ بود. اتفاقاً در حوادث پس از ۱۹ دی من دستگیر و زندانی شدم. ناشر یادشده به‌دلایل خاص خود، کتاب را به شخص دیگری سپرده بود تا چاپ و پخش کند، نه به‌نام انتشارات بعثت و من هم از همه چیز بی‌خبر.

در اوایل سال ۵۷ یک بار که خانواده‌ام به ملاقات من در زندان اصفهان آمده بود، نسخه‌ای از آن کتاب را که چاپ شده بود، برایم آورد؛ ولی مدیر زندان طبق روال و مقررات زندان آن را نگه داشت تا بررسی کند. بیش از یک ماه کتاب در دفتر مدیر بود و به من نمی‌داد. علت را پرسیدم گفت: از نظر ما قاچاق و غیرمجاز است. گفتم: نویسنده کتاب منم که اسم من هم روی کتاب چاپ شده و من هم که زندانی شما هستم. گفت: پشت کتاب نوشته است: انتشارات ذاکرین. ما تحقیق کردیم، چنین ناشری نداریم؛ پس غیرمجاز چاپ شده است. به هر حال پس از مدتی تحویل من داد.

از زندان که آزاد شدم، انقلاب پیروز شد؛ هرچه پیگیر آن شماره، آدرس و ناشر شدم، به چیزی دست نیافتم. ناشر اصلی هم، اظهار بی‌اطلاعی می‌کرد. مدتی گذشت جنگ تحمیلی شد. یک بار در جبهه در مقر لشکر علی‌بن ابی‌طالب علیه‌السلام بودم که یکی از بچه‌ها، کتابی به من نشان داد به‌نام نبرد سیدالشهدا علیه‌السلام، با طرح جلدی متفاوت؛ ولی نام من بر روی کتاب بود. با خودم به قم آوردم و بالأخره معلوم شد، باز هم چاپ کتاب، با نام مستعار یک ناشر انجام شده است.

چون فکر می‌کردم، کتاب با این سبک و نگارش درباره واقعه عاشورا برای جوانان کشور مفید است، یک بازنگری تکمیلی در آن کردم و برای چاپ به انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین بردم. مرحوم حجت‌الاسلام فاکر که مدیر آن نشر بود، پذیرفت که کتاب را چاپ کند. بالأخره این اثر با همان نام خون خدا، به‌عنوان مروری بر حوادث عاشورای سال ۶۱ هجری چاپ شد که خوشبختانه مورد استقبال هم قرار گرفت و تاکنون بارها چاپ مجدد شده است.

این نکته بسیار مهم است که ما کتاب‌هایی با قلمی جذاب و جوان‌پسند در موضوعات دینی و معارف اسلامی تولید و عرضه کنیم که در عرصه رقابت قلم‌ها به‌خصوص در عصر فضای مجازی که رویکرد به مطالعه کتاب کاهش یافته، بتواند مخاطبان به‌ویژه نسل جوان را جذب کند و آنان را با حقایق اسلام آشنا سازد.

تولیت آستان قدس رضوی در دیدار بانوان فرهیخته

غرب با نگاه ابزاری به زن بیشترین ظلم را در حق زنان کرده است

تولیت آستان قدس رضوی گفت: نگاه فرهنگ غربی به زن، او را فارغ از توانایی‌ها و جایگاه شخصیتی، تنها در قالب یک کالا می‌بیند و این فرهنگ، بیشترین ظلم و جفا را در حق زنان کرده است.

به گزارش خبرگزاری حوزه از مشهد مقدس، حجت‌الاسلام والمسلمین مروی، در دیدار جمعی از بانوان فرهیخته و نخبگان عرصه‌های مختلف از سراسر کشور که به‌مناسبت میلاد حضرت فاطمه زهرا علیهاالسلام و روز زن در تالار ولایت حرم مطهر امام رضا علیه‌السلام برگزار شد، ضمن تبریک این میلاد خجسته، به جایگاه و شأن رفیع «زن» در اسلام اشاره و با بیان اینکه فرهنگ غربی، نه‌تنها به زنان بلکه به انسانیت جفا کرده است، ابراز نمود: ظلم و جفای دنیای غرب به زن، تنها یک بخش قضیه است. اگر زن و مرد را دو بال تمدن بشری و انسانی برای رشد و تعالی جامعه بدانیم، فرهنگ غربی یکی از این دو بال که زن است را از حیز انتفاع خارج کرده و این باعث شده بال دوم نیز از بین رفته و کارایی نداشته باشد.

تولیت آستان قدس رضوی، با اشاره به تلاش رسانه‌ای و تبلیغاتی غرب در جهت ترویج سبک زندگی غربی، بیان کرد: زنان فرهیخته و موفق مسلمان هر کدام این پیام را برای جامعه دارند که زنان می‌توانند، با رعایت حدود شرعی در حوزه‌های مختلف علمی، اجتماعی، سیاسی، ورزشی و غیره نقش‌آفرین و موفق باشند.

حجت‌الاسلام والمسلمین مروی به اهمیت الگو در جهت‌دهی به زندگی انسان اشاره و با بیان اینکه موظف هستیم، الگوهای راستینی که سبک زندگی توحیدی را نشان می‌دهند، به جوانان معرفی کنیم، تصریح کرد: اگر امروز برخی جوانان، پسران و دختران ما، الگوهای غیرتوحیدی را برای خود قرار داده‌اند، نمی‌توانیم آنها را سرزنش کنیم؛ زیرا ما نتوانسته‌ایم، الگوهای حقیقی را به‌درستی بیان و برای جامعه تعریف کنیم.

وی حضرت فاطمه علیهاالسلام را یک الگوی کامل برای همگان دانست و اظهار کرد: الگو بودن این بانوی بی‌نظیر خلقت منحصر به جنسیت و سن خاصی نیست. سیره زندگی حضرت زهرا علیهاالسلام در همراهی با امیرالمؤمنین علیه‌السلام و دفاع از دین، ولایت و امامت و حضور آن‌حضرت در عرصه‌های اجتماعی و سیاسی، خانواده و... راهگشای مشکلات بشر امروز است.

• لزوم استفاده از فضای مجازی برای ترویج سبک زندگی اسلامی

تولیت آستان قدس رضوی، بر لزوم استفاده حداکثری از فضای مجازی برای ترویج سبک زندگی دینی تأکید و عنوان کرد: نخبگان و فعالان فرهنگی باید به‌صورت فعال، به‌دور از انفعال و در راستای نشر معارف اسلامی و فرهنگ اهل‌بیت علیهم‌السلام، از فرصت‌های فضای مجازی نهایت استفاده را ببرند.

تولیت آستان قدس رضوی، در بخش دیگری از سخنان خود، به اهمیت متقاعد و اقناع‌سازی در عرصه تبلیغ دین اشاره و عنوان کرد: بیان معارف و مسائل دینی، باید همراه با پیام‌های متقاعدساز باشد؛ به‌گونه‌ای که فرد خود، مسیر زندگی مؤمنانه را انتخاب کند.

حجت‌الاسلام والمسلمین مروی، با اشاره به تأکیدات اسلام نسبت به معرفت‌افزایی، اظهار کرد: اگر در مراسم و مناسبت‌های مذهبی، تنها به جهات احساسی بسنده نشود و افزایش معرفت دینی مورد توجه باشد، بی‌تردید جامعه شرایط فرهنگی بسیار بهتری خواهد داشت؛ توجه به هیجانات و احساسات در جای خود بسیار مناسب است؛ اما اگر این احساسات، پشتوانه عقلانی و معرفتی نداشته باشد، اثرگذار نخواهد بود.

سال‌خوردگی جمعیت خطری پیش روی آینده کشور

تولیت آستان قدس رضوی، همچنین به موضوع جوانی و خطراتی که سال‌خوردگی جمعیت می‌تواند برای کشور ایجاد کند، اشاره و با تأکید بر اینکه جمعیت جوان، فعال و پویا، سرمایه هر کشوری است، گفت: رهبر معظم انقلاب نسبت به مسئله مهم افزایش جمعیت بارها تأکید فرموده و نسبت به خطرات کاهش جمعیت جوان کشور هشدار داده‌اند؛ کاهش جمعیت جوان کشور و افزایش شمار سالمندان و سال‌خوردگی جمعیت، خطری بسیار بزرگ است که متأسفانه به آن توجهی نمی‌شود.

حجت‌الاسلام والمسلمین مروی گفت: آستان قدس رضوی، توجه به موضوع جوانی جمعیت را یکی از وظایف خود می‌داند و در حد توان و امکانات در این مقوله کمک‌رسان خواهد بود؛ از این رو بخشی ویژه درمان ناباروری در بیمارستان رضوی در حال احداث است تا در این مقوله به زوج‌های جوان کمک‌رسانی شود.